

ЗА СЛОВО ГОВОРИ ГОРДАНА ЛАКОВИЋ ИЗ ТОРОНТА АУТОРКА КЊИЖЕВНЕ РАДИОНИЦЕ „КАРАВАН СРЕЋЕ,,

фото: Приватна архива

Чикаго, Академија „Свети Сава“

ДЕЦА СУ НАШИ МОСТОВИ И НАШЕ ПРУГЕ!

Један од најјачих начина борбе за очување нашег идентитета је борба за очување српског језика међу децом дијаспоре, каже Гордана Лаковић за СЛОВО

Пише:
Војво МАЧАР

Гордана Лаковић, књижевница из Торонта у последње две године скренула је пажњу јавности у српској заједници у Северној Америци својим „Караваном среће,,.

■ **Шта је „Караван среће,, из угла Вас као оснивача?**

„Караван среће,, је књижевна играоница креирана преваходно за децу дијаспоре узраста од четири до дванаест година, **каже на почетку разговора за часопис СЛОВО Гордана Лаковић**. Замислила је да српској деци, рођеној у Северној Америци, на посебан начин кроз интерактивну игру приближи, пре свега, српски језик и културу. Деца у њој учествују и на тај начин вежбају разумевање и комуникацију на српском језику. Кроз песме и приче, представљају им се књижевност, историја, традиција, порекло, значајне личности и догађаји, хероји и хероине, а ставља се акценат и на моралне и људске вредности: слогу, другарство, поштовање, лепо понашање итд. Од 2018. године у сарадњи са

Школама српског језика, нашим удружењима и црквеним општинама, представљено је више различитих програма који имају за циљ да нашој деци и омладини учврсте сећање на Србију, српски језик, ћирилицу. У трајању од 45 до 60 минута, малишани се забављају и уче кроз игру. Чита се поезија и кратке приче пропраћене видео презентацијама, слушају песме и изводе кореографије. Деца, ако желе, могу да по свом избору рецитију, певају или свирају на свом инструменту.

■ **Ваша публика су углавном деца рођена на тлу САД и Канаде. Како они прихватају „Караван среће,, и да ли разумеју то што ви нудите вашим перформансом?**

Програм „Каравана среће,, је испуњен енергијом која прија дечјим чулима. Са одушевљењем учествују у њему и понесени игром и такмичарским духом максимално се забављају. Труде се да што више говоре српски, шале се и радују, друже и нуде духовите одговоре. Од деце можете штошта паметно и занимљиво да научите ако их инспиришете. Смех је често присутан у просторијама где се одиграва играоница, нема притиска, нема лоших или нетачних одговора, а при то је све базирано на игри и песми кроз које се провлаче врло озбиљне теме.

Када вас деца прихвате и заволе, онда се труде да говоре вашим језиком или боље да кажем језиком који више разумеју него што га го-

СРЦЕ МИ ЈЕ ПУНО РАДОСТИ

- Моја мисија међу младим Србима у дијаспори је настојање да не забораве своје порекло и свој идентитет, без обзира у ком делу света живели. Где год да Срби живе ту је њихов духовни и културни простор и самим тим и мост према матици. Али, на крају дана, срце ми је пуно радости. Видим дечије осмехе и срећу на њиховим лицима, захвалност родитеља и организатора, подршку амбасада, конзулата, наставника, учитељица и свештеника и то је награда која ме мотивише да овај рад наставим. Јер тамо где вас дочекају раширених руку и чистог срца није тешко бити инспирисан. А што се деце тиче, од њих можемо много штошта да научимо: о слози и љубави, о искрености и верности, о доброти и другарству.... **деци је потребно мало да би дала много.** Ако у сваком граду једно од њих заинтересујем за то што радим, ја сам задовољна. Деца дијаспоре су наши будући мостови са матицом које сада треба да градимо.

воре. Из почетка знају да буду стидљива јер сам ја ипак неко кога не познају. Међутим, врло брзо стекну поверење и након тога све лагано тече. Присуство родитеља је такође битно. Мислим да је играоница ефектнија ако су и они укључени и са децом прате програм. У неким случајевима родитељи, па чак и свештеници, буду део наше игре или кореографије, па игре буду интересантније и духовитије. Не сећам се да сам видела некога ко се није забавио оним што сам представљала. Примећује се такође и да су тамо где је заједница сложнија деца веселија, слободнија, спремнија да се играју са неким кога први пут виде, нису стидљива и остварују брзу комуникацију. За мене је од „Добар дан другари“ па до краја књижевне играонице, велико задовољство проводити квалитетно време са нашом децом.

■ **Прошле године и почетком ове посетили сте бројне српске заједнице у САД и Канади. Колико је требало воље и труда да се све то обави у релативно кратком року?**

Преко 20.000 превезених километара у непуна три месеца с краја 2022. године, преко 2600 литара бензина, преко 200 сати седења у колима, три промене уља, чекања на границама, касног легања, рано устајања, проблема са стомаком због брзе хране (није се имало времена за заустављање), гомиле лекова против болова у леђима и врату због вишечасовног седења и возње колима, спавања по хотелима, мотелима, понекад неудобним креветима, шминкања у колима да се сакрије умор, пресвлачења по бензинским станицама, нервозе због саобраћаја, бриге да ли ћу стићи на време, плаћених казни због брзе возње да се надокнади изгубљено време, понекад поспаности због исцрпљености, литара попије кафе да се остане будан.... толико воље и труда је било потребно, каже Гордана Лаковић. Да ли је било лако? Нимало.... Овај рад захтева велику посвећеност, одлучност и вољу. Такође, када се нешто воли и у нешто верује онда се све лакше подноси. А да ли ћу ово урадити поново? Врло радо! Већ почетком 2023. Караван Среће је кренуо на пут са циљем да посети што више градова у којима живе деца српске дијаспоре.

■ **Где је све „КАРАВАН СРЕЋЕ,, боравио?**

фото: Приватна архива

Вашиington, Амбасада Републике Србије

Од почетка 2022. године Књижевна играоница је представљена деци од 4-12 година у многим градовима Америке: Akron (OH), Pittsburgh (PA), Washington D.C., Cleveland (OH) два пута, Chicago (IL) три пута, Cincinnati (OH), Columbus (OH), Nashville (TN), Greensboro (NC), Atlanta (GA), Orlando (FL), Jacksonville (FL),

D.C. и у Oakville (ON). У наредних неколико месеци Караван Среће ће посетити децу у Бостону, Њујорку, Њу Џерсију, Индинаполису, Деториту и још многим градовима Северне Америке као и у канадским градовима, Виндзор, Едмонтон, Монреал....

■ **Кроз интензивно дружење, какав је Ваш утисак, да ли је**

ДА НЕ ЗАБОРАВЕ ОДАКЛЕ СУ!

- Било би ми драго да постоји универзалан програм по коме се ради са нашом децом ван отаџбине, не само у Северној Америци, већ у свим српским заједницама широм света. Та иницијатива би могла да потекне из матице. Трбало би сести и осмислити га специјално за децу дијаспоре. Он би морао да се разликује од редовног, да буде више играоница него учионица. Наша деца су по цео дан изложена језику земље у којој живе па би им добро дошло да се играју на српском, што је и циљ овог путујућег „Каравана среће,,.

А онда се вратим кући и размишљам. Како је било? Шта бих требала да поправам? Променим? Додам? Да буде боље? Ефектније?... А слике деце су ми стално пред очима... Размишљам о томе како су нам слатка и паметна деца и како бих све дала да успем кроз ове књижевне играонице да им пренесем макар мрвицу велике српске културе и духа, да их заинтересујем да заволе наше писце и наше песме, да у њима пробудим оно наше исконско добро срце, да не забораве ко су, одакле су, да се поносе тиме јер имају чиме.... и све се надам да макар мало јесам

North Port (FL), Clearwater (FL), St. Petersburg (FL) i Miami (FL) два пута, Los Angeles (CA), San Diego (CA), Detroit (MI) три пута. Такође је представљена деци у многим градовима Канаде: Montreal (QC), Ottawa (ON), Windsor (ON) два пута, Toronto (ON), Mississauga (ON), Kitchener (ON) два пута, Hamilton (ON) три пута, Niagara Falls (ON) два пута. У 2023. представљена је по други пут у новој згради амбасаде Републике Србије у Washington

асимилација учинила своје или још има наде да та деца, чији су родитељи и дедови давно напустили родну груду, имају осећај да припадају и заједници њихових предака?

- Желели ми то или не асимилација је присутна и са сваком новом генерацијом њен утицај се све теже умањује. Један од најјачих начина

наставак на страни 28

БОРБА ЗА ОЧУВАЊЕ СРПСКОГ ЈЕЗИКА И КУЛТУРЕ

Фото: Приватна архива

Гордана Петковић Лаковић рођена је 1960. у Београду. Више школско образовање је стекла у Канади из области информатике и бизниса. Живи и ради у Торонту. У протеклих 25 година ангажована је на многим пољима, а првенствено на реализацији културних догађаја са циљем очувања српског језика и културне матрице у расејању. Иницирала је и организовала бројне догађаје у оквиру српске заједнице, рецитале, уметничке изложбе, филмске пројекције, позоришне представе за децу и одрасле, серију концерата класичне музике и др. Члан је аматерског позоришта Театра 10, једна је од директора NTEC организације која је иницијатор и организатор именована Булевар Николе Тесле у Хамилтону, организациони директор и новинарка часописа Слово, секретар Српске националне академије у Канади, члан Удружења књижевника Србије, Удружења аутора Канаде, Матице српске из Новог Сада, Матице исељеника и Срба у региону, Института за децу књижевност и Удружења драмских писаца Србије. Лауреат је награде „Растко Петровић“, Златне значке Културно-просветне заједнице Србије, признања посланика Парламента провинције Онтарио Тома Ракочевића и др. Аутор је четири књиге прозе: „Колонна“, „Dance of life“, „Канадски блуз“ и драме „То нисам ја“. Приређивач је три зборника „Зашто смо отишли“, „На раскрсници“ и „Срцем у отаџбини“, четири збирке поезије за децу: „Радозналица“, „Нека расте наше дрво“, „Путељак Веселјак“, „Little Wapna Know It All!“, књиге прича за децу „Дечје царство“ као и музичког албума „Царство доброте“. Гордана П. Лаковић је иницијатор, аутор и извођач Књижевне играонице за децу „Караван среће“. Путујући по градовима Канаде и Сједињених Америчких Држава, Гордана Лаковић се кроз интерактивну и динамичну игру бори за очување српског језика, културе и традиције и тако на најбољи начин учи децу рођену на овом континенту да више сазнају о свом пореклу. До сада је обишла преко 40 градова, а играоници је присуствовало на хиљаде деце узраста од 4- 12 година.

Гордана Лаковић са најновијим издањима својих књига

борбе за очување нашег идентитета је борба за очување српског језика међу децом дијаспоре. Родитељи дефинитивно имају значајну улогу у томе да ли ће њихово дете говорити српски језик или не. Да ли ће о свом пореклу говорити с поносом или га се стидети. Виђала сам и једно и друго. На свима нама је да томе дамо свој допринос. Један од начина је да се у кући што више говори матерњи/завичајни језик. Ако се посећује отаџбина да се дете упише у обданиште или неку приватну шко-

лицу макар и на недељу две, да се похађа онлајн настава, слушају српске песмице и гледају српски филмови, да лети иду у српске кампове. Деца у Северној Америци углавном похађају српске школе у оквиру црква једном недељно, што је недовољно да би се научио језик. То је разумљиво јер деца имају и других активности па се не стиже свуда, посебно због великих дистанци. Зато то треба надоместити у кући. Упознала сам многе учитеље који се труде да децу науче што више у

том кратком временском периоду које имају на располагању. По мом мишљењу то није довољно да заволе или проговоре српски језик уколико се родитељи не укључе да им у томе помогну. Нажалост, већина млађих родитеља и сами говоре енглески па је у многим случајевима спало на баке и деке да унуцима приближе језик и порекло.

Утицај глобализације је снажно присутан и у отаџбини где се у нашем свакодневном говору све више користе стране речи, па чак и тамо где постоје наше лепе српске. Ваљда је то мени више видљиво јер сам „образована“ а нисам „едукована“. Десило ми се да ми пријатељи из Србије кажу да уживају у мом лепом српском језику. Мој српски, који је без акцента и без пошталница које су узете из страних језика, а које су некако постале обележје „елоквентности“ називају „архаични“ српски. Имам утисак да је стога и значајнија ова моја борба за очување језика међу децом у српским заједницама. Традиција и обичаји у животу једног народа, поред језика и религије, вероватно најпресудније утичу на стварање и очување етничког идентитета те заједнице.

У непрестаној трци за временом и профитом, чему већи део човечанства данас робује, ери глобализације која поништава многе посебности народа и земаља, замењујући их универзалним и помало безличним вредностима, знамо ли шта су прави народни обичаји? Иако се многе културе преплићу и развијају под утицајем других културних образаца, ипак свака од њих задржава значајан део своје аутентичности. Суштина духовног развоја једног народа на најбољи начин се разуме проучавањем обичаја и културне традиције. Зато сматрам да је очување српског језика и традиције кључ очувања нас као народа.

■ **Иде ли „Караван среће,, даље?**

- „Караван среће,, је увек у покрету, а трајаће докле буде било заинтересованих за овакав вид културног догађаја за децу. Дотле док ме буду позивали да дођем, док будем имала снаге да путујем. Како већину трошкове сносим сама трајаће и дотле док будем могла да приуштим да покријем неопходне трошкове пута и материјала како бих обрадовала децу дијаспоре.

■ **Који су Ваши најјачи утисци са ових гостовања?**

Српска школа „Никола Тесла“, Нијагара Фолс

- Књижевној играоници је присуствовало на хиљаде деце, чак од годину па до 16 година, и све до једног је са ње отишло насмејано и задовољно скупа са родитељима. Добила сам безброј комплимената и подршке за свој рад, загрљаје, пољупце, честитке, симболичне поклоне и позиве да поново дођем. За мене је све ово једно дивно искуство и велика срећа да имам прилику да упознам наше заједнице и неке нове, дивне људе, Србе који чувају свој језик и културу, дечицу која ће заувек остати у мом срцу, наше добре и вредне свештенике, чуваре српске баштине. Видела сам наше прелепе цркве које су стојери око којих се окупља српска заједница, црквена имања на којима се увек нешто дешава: фудбал, кошарка, фестивали, забаве, прославе... и научила много о српским заједницама и црквама у овим градовима.

Наравно тамо где је наша заједница већа, тамо је релативно лакше остварити програме овакве и сличне врсте, намењене очувању нашег идентитета. Верујући да и мање заједнице заслужују исту или бар приближну пажњу, знала сам да посетим школе где је било јако мало деце али жеђ за оваквим догађајима је била подједнако присутна.

Верујем да сам свима које сам на овом путу срела: хиљаде деце, родитеља, бака и дека, учитељица, наставница, свештеника, председника разних организација и њихових чланова, конзула, амбасадора и других дипломата... донела исто толико осмеха и радости као што су

и они мени. Да сам им додирнула срца, отворила неке нове видике, унела мало свежине у њихов живот као што су и они у мој. Упознала многе малишане, дала безброј загрљаја и топлине и примила исто толико. Учила их о слози, доброту, другарству, поштовању, лепом понашању, кореографијама, триковима, нашим научницима, песмицама, а они мене лепим и духовитим

некој другој обали, са неким новим клинцима. Трајаће док будем имала снаге да седим у колима и стојим на ногама, а све дотле док има оних који желе да чују и виде оно што хоћу да им пренесем пре свега као ћерка, мајка, бака, Српкиња... Као неко чији душа је дубоко укореењена у Србији, а чије срце је подељено на оне које воли тамо, и оне које воли овде... а ја ни тамо ни овде вечито ни

ПРИМАРНИ ЦИЉ - ДА НАМ ДЕЦА ЗНАЈУ СРПСКИ

Ево једног писма, између многих, које Гордана Лаковић добија након својих гостовања са „Караваном среће,“:

„Драга Гордана,

Свесни смо да требамо још доста да радимо са клинцима али мислим да смо на правом путу да остваримо оно што би сваком родитељу у дијаспори требао да буде примарни циљ, а то је да им деца знају српски језик. Да знају ко су им били преци као и да је Србија заиста једна мала велика земља и да треба да буду поносни на своје порекло.

А вама Гордана хвала још једном на свему, а посебно на томе што сте схватили примарни циљ и да живот није само новац него да постоје много важније ствари од материјалног.

Желим вам све најбоље,
Пеђа“

одговорима, сарадњом, пажњом, читањем, рецитовањем поезије, свирањем инструмената... песмом. Ако се од хиљаде деце кроз књижевну играоницу десеторо њих заинтересовало за свој језик, културу, традицију, порекло (а верујем да је много више од тога) то је за мене огроман успех и онда овај мој рад има смисла. Упознати стотине родитеља је благослов. Упознати хиљаде малишана је неопisivа срећа.

Мој рад се наставља ове године на

на небу ни на земљи живим и радим оно у шта дубоко верујем да има смисла: да уз родитеље, наставнике, свештенике и српску заједницу будем она кап коју доноси „Караван среће,, која ће помоћи једној генерацији да се поноси својим пореклом и не заборави своју традицију и језик. Деца су наши мостови, наше пруге, наша веза са матицом, деца су наша будућност!, каже на крају разговора Гордана Лаковић,

СЛОВО